

KPMG

Çelik

Sektörel Bakış

2023

KPMG Türkiye

kpmg.com.tr

İçindekiler

2022 Yılı Genel Görünüm	5
2023 Yılı Beklentileri	11
1. Türkiye Ham Çelik Üretimi	13
2. Küresel Ham Çelik Üretimi	15
3. Türk Çelik Sektörü Dış Ticaret	17
4. Türkiye'de Çelik Tüketimi	23
5. Kapasite ve KKO	27
6. Üretim Türü ve Maliyet Bileşenleri	31

2022 Yılı Genel Görünüm

Bu sene üçüncüsünü hazırladığımız Çelik Sektörü Görünüm raporumuzda küresel ve bölgesel gelişmeler ışığında 2022 yılı Türkiye Çelik sektörünün performansını ve 2023 yılı ile ilgili beklentilerini sunmayı amaçlıyoruz.

Üretimin devamlılığı ve ülke ekonomilerinin kalkınması açısından stratejik bir öneme sahip olan çelik sektörü küresel gelişmeler, ekonomik - politik olaylar ve büyük üretici ülkelerin pozisyonlanmalarına oldukça duyarlıdır. Ülkemiz için de stratejik açıdan en önemli sektörlerden biri olan Türk çelik sektörü de geçtiğimiz yıl dünyadaki siyasi ve ekonomik gelişmelerden oldukça fazla etkilenmiştir.

2022 yılına damgasını vuran Rusya – Ukrayna savaşı, ana pazarlarımız olan Amerika ve Avrupa'daki resesyon beklentilerine paralel talep gerilemesi, enerji ve işçilik maliyetlerindeki artış sonucu karlılıkların daralması ve ihracat pazarlarındaki rekabet ortamının etkileri ile Türk çelik üreticileri çok zorlu bir seneyi geride bıraktı.

Dünyanın önemli çelik üreticisi ve ihracatçılarından olan Türkiye, 2021 yılında toplam üretim açısından 40 milyon ton ile tarihi en yüksek üretim seviyesine ulaşarak dünyanın 7'inci Avrupa'nın da en büyük çelik üreticisi konumunu korumuştur. Aynı zamanda, 23.9 milyon tonluk çelik ihracatı ile rekor seviyeye ulaşmış ve %10'luk pay ile ülke ihracatına en çok katkı sağlayan üçüncü sektör olmuştur.

2022 yılında ise Türk çelik sektörü üretimi, yukarıda sıraladığımız ekonomik ve siyasi gelişmelerin etkisi ile sektörün azalan rekabet gücü sonucunda, %13 oranında düşerek 35.1 milyon ton seviyesine geriledi. Böylelikle Türkiye küresel ham çelik üretiminde geçen yıl 8'inci sırada yer buldu. 2022 yılını ihracatta %18 azalışla 19.6 milyon ton ile kapatarak ülke ihracatına katkıda %8.3'lük pay ile 4. sıraya geriledi.

2021 yılında %75 oranında kapasite kullanımına erişilmesinin ardından 2022 genelinde oran %60-65 seviyesine gerilemiştir. Yılın son üç ayında ise artan enerji fiyatları sonucunda sektörün kapasite kullanımı %50 seviyesine kadar inmiştir.

Geçtiğimiz yıl üretim ve ihracattaki düşüşe rağmen çelik ithalatımız ise artmıştı. Bu durum özetle düşük veya negatif karlılık nedeni ile Türk sanayicisinin üretmediği çeliği daha ucuza yani dumpingli fiyatlarla yurt dışından aldığımızı gösteriyor.

Peki, bu esnada küresel çelik üretiminde ne tür gelişmeler oldu?

Dünya genelinde ise ham çelik üretimi 2022 yılında küresel durgunluk beklentileri neticesinde bir önceki yıla kıyasla %4 oranında gerileme gösterirken bu dönemde Çin'deki gerileme %1.7 ile sınırlı kaldı. AB'de ham çelik üretimi 2021 yılına göre %10.5 azalış gösterirken, ABD'de küçülme %6.1, Japonya'da %7.4, Güney Kore'de ise %6.5 oranında gerçekleşmiştir. Rusya'da azalış yalnızca %7.2 iken Ukrayna'da ise %70 olarak gerçekleşmiştir.

Dünyanın ikinci büyük çelik üreticisi Hindistan ise 2022'de üretimini %5.8 arttırarak güçlü ve rekabetçi duruşuna devam ettiğini gösterdi. Bu seneki raporumuzda Hindistan çelik sektörüne ayrı bir başlık açarak incelemeye karar verdik. Önümüzdeki yıllarda Hindistan'ı sıkça konuşuyor olacağız. 2022 yılında üretimini yükseltebilen diğer bir oyuncu ise %8 ile İran olmuştur.

2023 yılı ilk çeyrek performansını incelediğimizde ise Türk çelik üretimi ve ihracatındaki düşüş eğiliminin henüz sonlanmadığını görüyoruz. Özellikle enerji fiyatlarındaki yükseklik ve düşük seyreden çelik fiyatları Türk çelik üreticisinin rekabet gücüne olumsuz yansımayla devam etmektedir.

2023 yılı ilk 5 ayında 13 milyon tonluk üretim ile önceki yılın aynı dönemine göre %19 oranında gerileme yaşanırken, ilk beş aylık kapasite kullanımımız ise %55 seviyelerindedir.

Diğer yandan 6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız acı depremler 11 ilimizi doğrudan etkilemiştir. Hem bu illerin alt yapı ve üst yapı olarak yeniden inşası hem de muhtemel deprem riski karşısında ülke olarak kentsel dönüşüme hız verilmesi ile inşaat çeliği ihtiyacı Türk çelik üreticilerinin de önceliğini değiştirmiş durumdadır.

Yıllık 20 milyon ton civarındaki inşaat çeliği ve 18 milyon ton yassı çelik kapasitemizin, bu dönüşüm esnasında, ihtiyacı kolaylıkla karşılayabileceği sektör yetkililerince ifade edilmiştir.

Bununla birlikte, sene başında açıklanan Orta Gelirliye Konut Projesi inşaat çeliği talebine bir miktar olumlu etki sağlayacaktır.

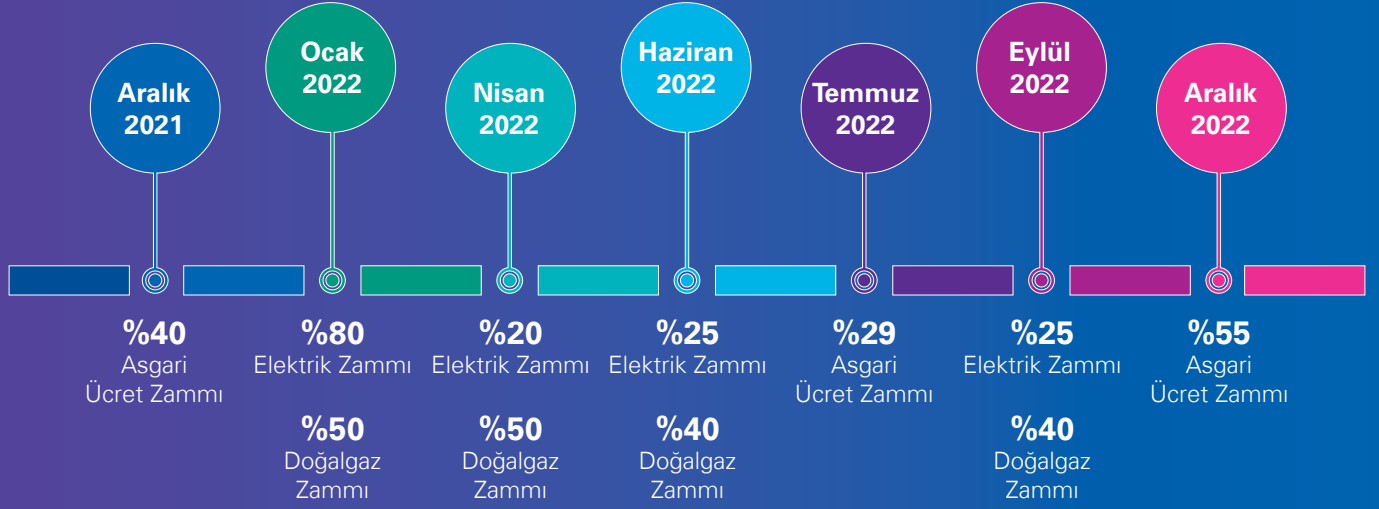
Bu vesile ile 6 Şubat depremlerinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet ve yakınlarına da başsağlığı ve sabırlar diliyoruz.

Raporumuzda sektöre önemli etkisi olan küresel gelişmelere ayrı başlıklar açarak değerlendirmek istedik.

i. Artan Enerji ve İşçilik Maliyetleri ile Gerileyen Rekabet Avantajı

Türk çelik üreticilerinin rekabet gücü 2022 yılında artan enerji fiyatları ve işçilik maliyetleri sonucunda oldukça zayıflamıştır. Aşağıda son 1 yıl içinde gerçekleşen ve sanayiciyi doğrudan etkileyen maliyet artışlarını görebilirsiniz.

Asgari ücrete Aralık 2021 ve Temmuz 2022 tarihlerinde zam yapılmıştı. Aralık 2022 de gerçekleşen %55 oranındaki son zam ile üreticilerin işçilik maliyetleri oldukça artmıştır. Diğer yandan, son bir yılda sanayide kullanılan elektriğin fiyatına dört kez, doğalgaz tarafında da yine dört kez zam yapıldı. Tabii bu zamlar sadece çelik endüstrisini değil diğer tüm sanayicileri de etkiledi. Çelik sektörüne etkisinin göreceli daha yüksek olmasının nedeni Türk çelik sanayinde enerjinin toplam üretim maliyetlerindeki payının %15-25 gibi oldukça yüksek olmasıdır.

Diğer taraftan, küresel çelik fiyatlarının 2022'nin Mart ayından itibaren geri gelmesi ve yılın ikinci yarısından itibaren hemen hemen sabit duran dolar kuru nedeni ile ihracat fiyatlarında TL bazında iyileşme olmamış fakat artan enerji ve işçilik maliyetleri çelik üreticilerimizin kârlarını negatife döndürmüştür. Bu durum, Türk çelik sektörünün küresel pazarda diğer büyük üreticilerle rekabet edebilme gücünü giderek azalttı ve 2022 yılında sektörün kapasite kullanımını oldukça olumsuz etkiledi. Yılın ikinci yarısında Türk üreticiler faaliyetlerini kısımaya başladı ve yılın son çeyreğinde kapasite kullanım oranları %50 seviyesine kadar geriledi.

Sonuç olarak 2022 yılında ana ihracat pazarımız olan AB'ye yönelik çelik ürün ihracatımız ton bazında %31 gerilerken, toplam ham çelik ihracatımızda da bir önceki yıla göre miktar yönünden %18'lik gerileme kaydedildi.

Bu esnada içeride de ithalat tarafından baskı ile karşı karşıya kaldık. Rusya, Çin, Hindistan, Kore gibi ülkeler dumpingli fiyatlarla ülkemize satış yapmaya devam ettiler. Bir yandan Rusya'nın batıya çelik satamaması kaynaklı ülkemize düşük fiyatla satış yapması diğer yandan enerji maliyetlerinin düşük olmasından kaynaklı maliyet avantajı ile Uzak Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinin ülkemize ucuz çelik satması sektörü oldukça olumsuz etkiledi.

ii. Rusya'nın Ukrayna'yı İşgali ve Türk Çelik Sektörüne Etkileri

2022 yılının ilk aylarında başlayan Rusya - Ukrayna savaşının ilk başlarda Türk çelik sektörüne genel olarak olumlu etkisi olacağı düşünülüyordu. Beklentiler şöyledi: Savaş başlaması ile iki ülkenin çelik ticaretleri sektöre uğrayacak, ABD ile AB başta olmak üzere çok sayıda ülkenin Rusya'ya ambargo uygulayacak, boşalan pazarlarda Türkiye yer alarak büyük avantaj sağlayacaktı. Rusya çelik sektöründe önemli rakibimiz, üretimi Türkiye'nin 2 katı, ihracatta önde ve enerji ham maddeye erişimde avantajlı.

Bu gelişmeler 2022'nin ilk aylarında Türk Çelik sektörü için avantajlı bir durum yaratarak ihracatımıza olumlu yansımıştı. AB, Rusya'nın işgale başlamasının ardından Rusya özelinde yaptırımlara başlayarak ülkeden Avrupa'ya çelik ihracatını yasaklamış ve Rusya'ya ayrılan kota diğer ülkelere ihracat büyüklüklerine paralel pay edilmişti. Böylelikle Türkiye mevcut kotasını 1 milyon ton arttırabilmişti. Diğer yandan, yaptırımlara yanıt olarak Rusya'nın doğal gaz ihracatına sınırlama getirmesi, Avrupa'da artan enerji fiyatları ve küresel resesyon beklentileri ile AB'de çelik üretimi oldukça geriledi. Fırsatları çabuk gören ve hızlı harekete geçebilen Türk üreticileri yılın ilk aylarında AB'nin yavaşlayan üretimini avantaja çevirerek AB hedef pazarlarında ihracatlarını arttırabilirdi.

Tabii Rusya'ya uygulanan ambargolar ülkemiz için aynı zamanda önemli riskleri de beraberinde getirmekteydi. Geçen seneki raporumuzda da bu riskin altını çizmiştik. Enerji ve ham madde açısından oldukça avantajlı bir konumda olan Rusya ambargolarla daralan ihracat pazarlarının telafisini rakiplerinin rekabet edemeyeceği seviyede düşük fiyat stratejisi ile diğer pazarlardan sağlamaya çalışmıştır.

Türk demir çelik sektörü üretim süreçleri gereği hem emek hem de enerji bakımından yoğun bir alandır ve enerji maliyetlerinin toplam giderler içindeki payı önemli ölçüde yüksektir. 2022 yılında enflasyon kaynaklı işçilik maliyetlerindeki artış ve enerji fiyatlarındaki olağan üstü yükseliş nedeni ile Türk çelik üreticileri rekabet gücünü önemli ölçüde yitirmiş ve düşük karlılık seviyeleri ile mücadele etmeye çalışmıştır. Böylesi kırılgan şartlarda Rusya'nın dumpingli fiyatları ile hem yurt içinde hem de yurt dışı pazarlarda rekabette oldukça zorlanmıştır. Bu şartlar altında 2022 senesinde Rusya'dan sağlanan çelik ithalatımız ton bazında pek de fazla gerilememiştir.

iii. Resesyon Beklentileri ile Daralan AB Pazarı

Şartları zorlu olsa da AB pazarı hem Türkiye ekonomisi hem de çelik sektörü için büyük önem taşımaya devam etmektedir. 2021 yılında ülke olarak toplam ihracatımızın %40'ı Avrupa pazarıydı. Çelik özelinde de 2021 yılında AB toplam ihracatımızın %30'unu oluşturmuştur.

Rusya'dan gaz kesintisi, enerji fiyatlarındaki artış, küresel resesyon beklentileri sonucu talep daralması derken Avrupa pazarı bizim için 2022 yılında önemli ölçüde daraldı. Hem AB'nin kendi çelik ithalatı %6-7 oranında daraldı. Bu esnada bizim AB'ye ihracatımız da ton bazında önceki yıla göre %31 geriledi. Anlaşılan rekabet avantajımızı yitirmemiz AB pazarında bizi yarış dışı bıraktı.

AB pazarında yer almak zor, ve daha da zorlaşacak. Bölgenin korumacılık önlemleri son 4-5 yılda üreticilerimizi oldukça zorluyor. Hatırlamak gerekir ise AB Şubat 2019'da çelik ürünlerine küresel ithalat kotası koymuş, Temmuz 2020'de ülke bazlı kota uygulamasını duyurmuş, 2021 yılında da İngiltere'nin AB'den çıkışını neden göstererek Türkiye özelinde kotayı daha da aşağı çekmişti.

Artık kotaların yanı sıra AB'nin önümüzdeki yıllarda devreye alacağı Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) çelik sektörü için oyun değiştirici faktör haline gelecektir. Türk çelik sektörü için karbon emisyonlarının nasıl kontrol altına alınacağı konusu önümüzdeki yıllarda sektörde en çok konuşulan başlıca konulardan olacaktır.

iv. Yurt dışı Pazarlar ve Rekabet

Dünya çelik üretimindeki %54 payı ile Çin fiyatlama, üretim ve pazar stratejileri açısından küresel sektör oyuncularının stratejilerine yön vermeye devam ediyor. Türk çelik sektörünün 2020 ve 2021 yıllarında büyüebilmesinin ardındaki önemli faktörlerden biri de Çin'den boşalan yurt dışı pazarlarda hızlı bir şekilde yer edinebilmesiydi.

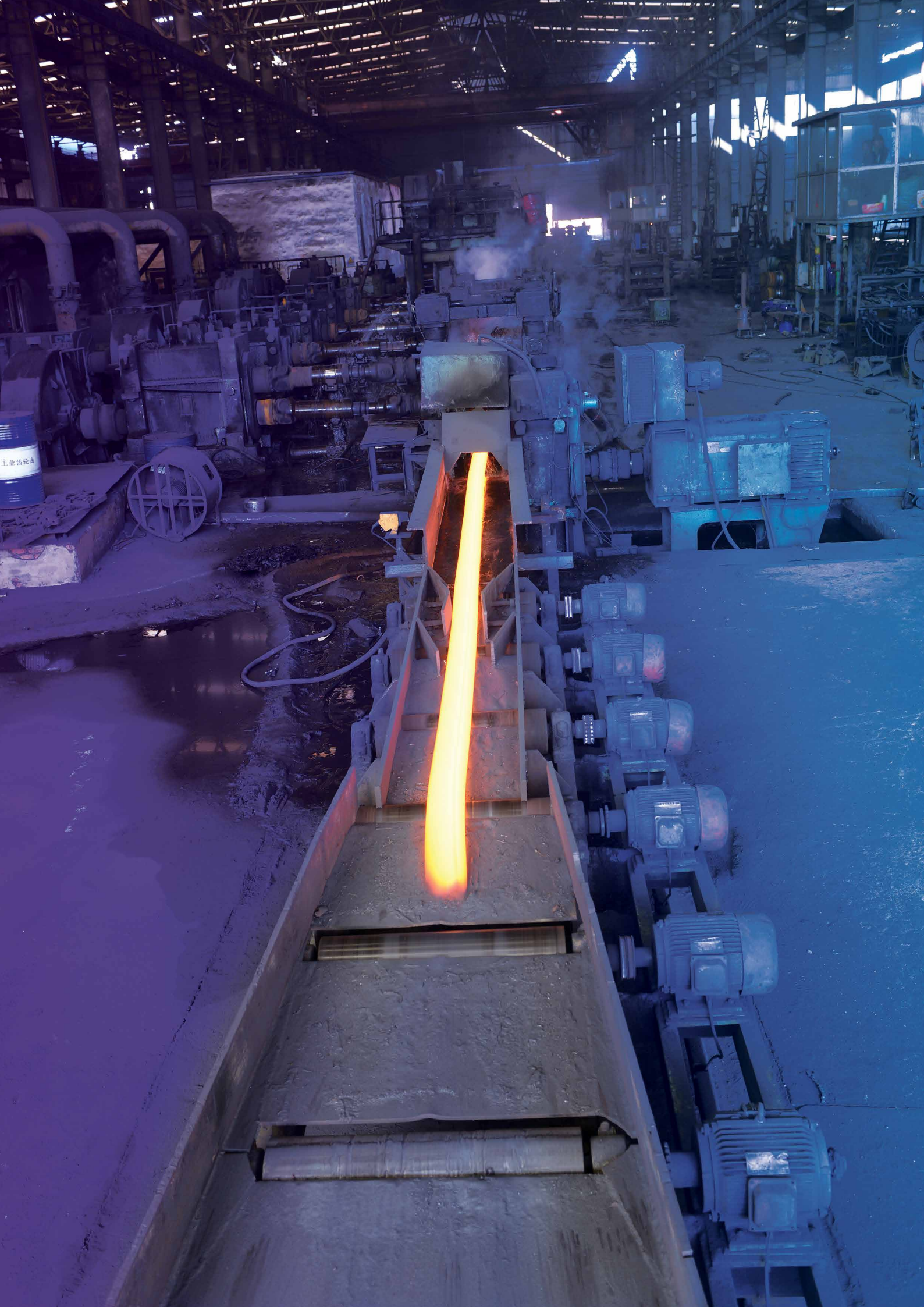
Çin'in pandemi döneminde kendi iç piyasasından gelen talebe öncelik vererek Uzak Doğu Asya pazarında varlığını azaltması ile Türk üreticileri bu bölgede önemli fırsatlar yakalayabilmişti.

Fakat Uzak Doğu pazarındaki etkimiz 2022 yılında zayıflayan rekabet gücümüz nedeni ile önemli ölçüde geriledi. Çin başta olmak üzere o bölgedeki diğer güçlü ihracatçılar Hindistan, Japonya, Kore'nin ucuz malzeme temin edebilme kabiliyetleri karşısında rekabet edemez duruma gelince geçtiğimiz sene Türk çelik üreticileri Uzakdoğu Asya pazarında pek fazla varlık gösteremedi.

Özellikle Hindistan'ın gelecek yıllarda bizim için daha da önemli bir rakip olacağını düşünüyoruz. 2022 yılında 125 milyon ton üretim ile dünyanın 2. büyük çelik üreticisi olan Hindistan büyüme trendine devam ediyor. Yeraltı kaynakları, ham maddeye erişim gücü ve teşvikler ile uzun vadede 300 milyon ton üretim hedefliyorlar. Gelecek yıllarda Çin ile birlikte Hindistan'ın da küresel stratejilere yön vereceğini düşünüyoruz.

Tüm bu gelişmeler ülkemizde üretim kısıntısına ve kimi tesislerde kapasite durdurmaya bile yol açmıştır. Bunun sonucunda da yılın ikinci yarısında %25-30 üretimimizi kısmak zorunda kaldık. 2021 yılı ortalama KKO %75 iken 2022 genelinde bu oran %64'e gerilemiş ve Ekim - Aralık döneminde ise daha da gerileyerek %50 seviyesine yaklaşmıştır. 2023 yılının ilk çeyreğinde de henüz net bir iyileşme görülmemektedir.

工业齿轮油

2023 Yılı Beklentileri

2023 yılının ne şekilde sonlanacağını şimdiden öngörmek oldukça zor olsa da enerji maliyetleri ve küresel talebin yanı sıra Çin'in üretim stratejisi hem global piyasalar hem de Türkiye için belirleyici olacaktır. Küresel durgunluk devam ederken Çin merkezli çelik tesislerinin 2023 yılında yüksek üretime devam etmesi küresel çelik fiyatlarını aşağı getirebilir. Bu durum yüksek enerji maliyetleri ve düşük kur ortamında Türk çelik üreticilerinin karlılığına olumsuz yansyarak rekabet güçlerini daha da zayıflatabilir. Ayrıca önemli pazarlarımız olan ABD ve Avrupa'daki çelik talebinin yönü de belirleyici olacaktır. İlk 3 ayda AB ve ABD deki çelik talebinde net gelişmeler yok. Sektör temsilcileri 2023 yılında yüksek enerji fiyatları nedeni ile %40' a kadar çelik ihracatının düşebileceğini öngörmektedir. Bu durum üretimimizi de etkileyecektir.

2023 yılında resesyon beklentilerinin, küresel talebin ve rekabet şartlarının bir anda iyileşmesini beklemiyoruz. Önümüzdeki dönemlerde Rusya- Ukrayna savaşı kaynaklı koşulların hafiflemesi, enerji maliyetlerinin iyileşmesi ve küresel durgunluk beklentilerinin azalması ile Türk çelik üreticilerinin geçen seneki üretim hacmine dönebileceğine inanıyoruz. Sektörün yeni kapasite yatırımlarına hız vermek istediğini de görmekteyiz ancak bunun için uygun koşulların geri gelmesi şart.

2023 yılı ve sonrasında sıkça konuşulacak konuların başında sektörün AB Yeşil Mutabakatı'na uyum çalışmaları olacak. Ana pazarlarımızın başında gelen AB ülkelerine ihracatımızda güç kaybetmemek, rekabeti zorlayacak ek vergilere sebep olacak SKDM'dan etkilenmemek adına AB Emisyon Ticaret Sistemi'ne (ETS) uygun ulusal ETS programlarını oluşturmak önem arz etmektedir.

Türk çelik sanayi üretim teknolojisi bakımından aslında avantajlı durumda. Üretimimizin %70'den fazlası hurdaya dayalı elektrik ark ocaklı fabrikalardan sağlandığı için emisyonumuz göreceli olarak diğer ülkelerden düşük. Dünyadaki üretim tarzı ise %70 oranında bazik oksijen fırınlı fabrikalardan sağlanmakta olup emisyonları yüksektir. Türkiye'nin öncelikli sorunu enerji üretimindeki emisyonların yüksek olması. Bunun için de ülke olarak yeşil dönüşüme öncelik vermemiz oldukça kritik.

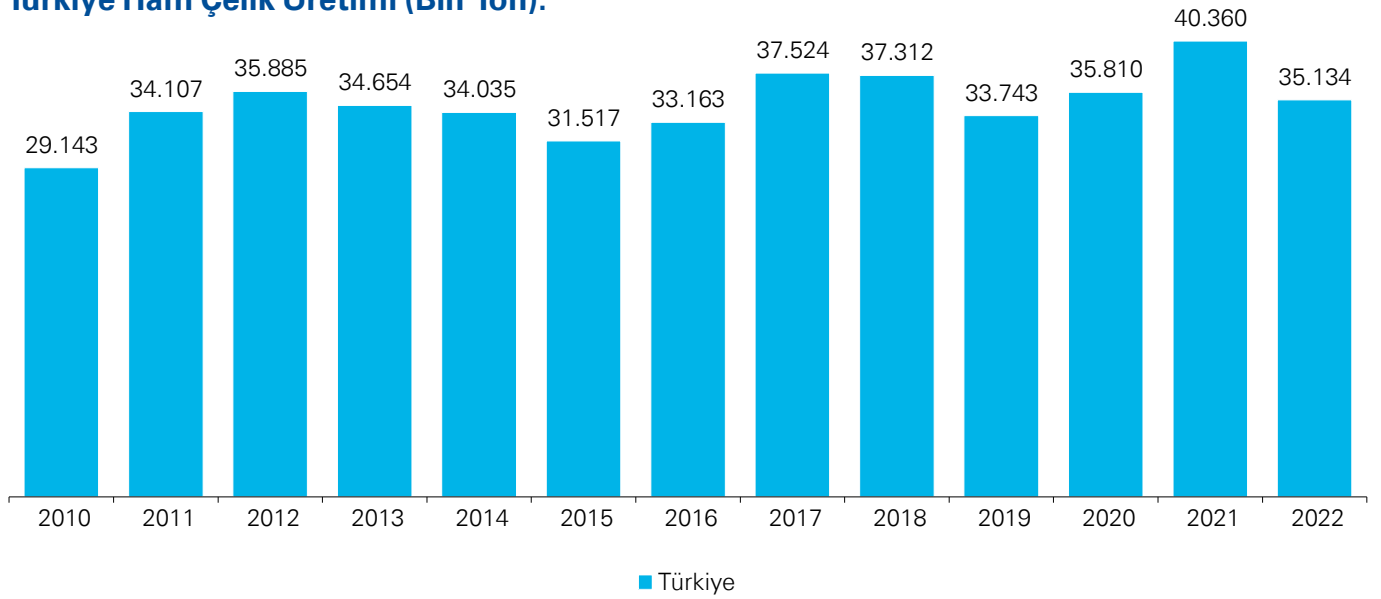

1. Türkiye Ham Çelik Üretimi

Ülkemizde ham çelik üretimi 2022 yılında bir önceki seneye göre %13 oranında azalarak 35.1 milyon ton seviyesine düştü. 2022 yılının ilk yarısında çelik üretimi bir önceki senenin aynı dönemine göre yalnızca %3.6 oranında daralma göstererek 19 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Esas daralma enerji fiyatlarındaki artış, küresel talepteki daralma ve dış pazarlarımızdaki yüksek rekabetin yaşandığı 2022 yılının ikinci yarısında gerçekleşmiş ve 6 aydaki düşüş bir önceki senenin aynı dönemine göre %19.8 oranında olmuştur.

Türkiye Ham Çelik Üretimi (Bin Ton):

Kaynak: Worldsteel

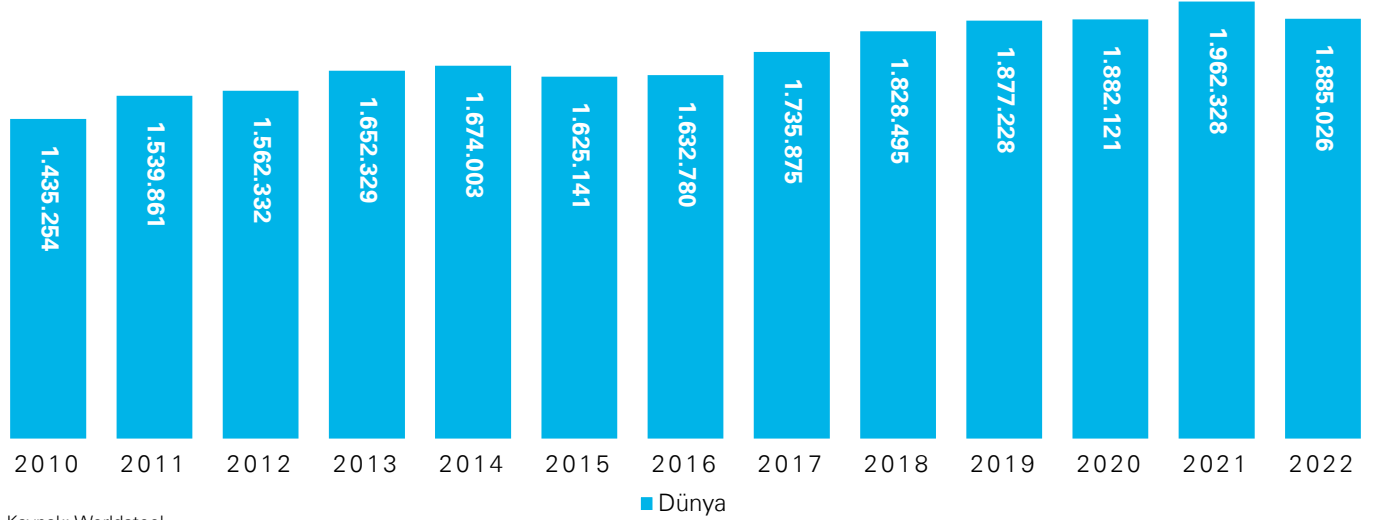

2. Küresel Ham Çelik Üretimi

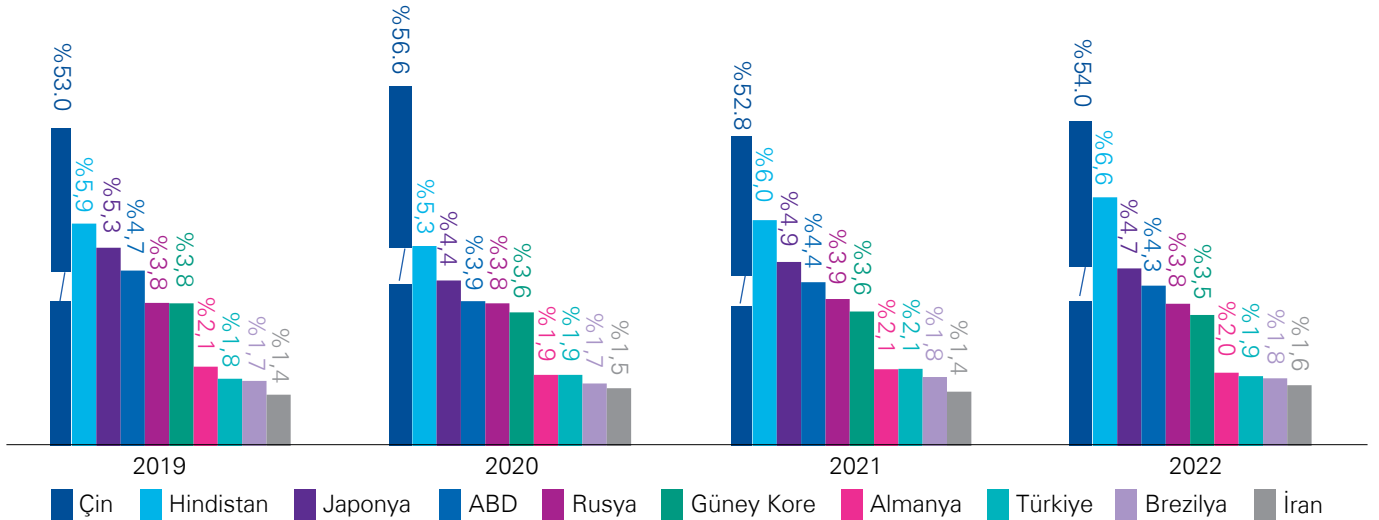
Küresel ham çelik üretimi 2022'de yıllık %3.9 oranında düştü. 2022 yılındaki düşüşün nedenlerinin başında Rusya-Ukrayna savaşının küresel yansımaları, global ölçekte talebin daralması, Amerika ve AB'nin resesyona girme endişesi ve Rus gazı tedarikindeki sıkıntı ile AB'nin üretimi azaltması gelmektedir. 2022 yılında Çin çelik üretimindeki düşüş %1.7 ile sınırlı kalmıştır.

Almanya, Japonya ve Rusya'da sırasıyla %8.4, %7.4, %7.2 oranında ham çelik üretiminde daralma gözlemlenirken, ABD'de çelik üretimi düşüşü %6.1, Güney Kore'de %6.5, Brezilya'da ise %5.8 olarak gerçekleşmiştir. Diğer yandan 2022 yılında dünyanın önemli çelik üreticilerinden İran ve Hindistan'ın çelik üretimini sırasıyla %8 ve %5.8 oranında artırdığı gözlemlendi.

Küresel Ham Çelik Üretimi (Bin ton):

Dünya Çelik Üretimi Ülke Payları (%):

2020 ve 2021 yıllarında dünyanın en büyük 7nci Avrupa'nın da en büyük çelik üreticisi konumunda olan Türkiye 2022 yılında rekabet avantajını kaybetmesi ile dünya sıralamasında 8'inci sıraya, Avrupa'da ise Almanya'nın gerisinde kalarak 2'nci sıraya gerilemiştir. Brezilya ve İran ise sıralamada Türkiye'nin hemen gerisinde konumlanmaktadır. Gelecek yıllarda rekabetin daha zorlu geçmesi muhtemel.

Diğer yandan Hindistan büyümeye devam ediyor. Yeraltı kaynakları, ham maddeye erişim gücü ve uygun yatırım ortamı ile uzun vadede 300 milyon ton üretim hedefliyorlar. Gelecek yıllarda hem yurt içi hem de Asya pazarında Türk üreticiler için önemli rakip olması beklenmekte.

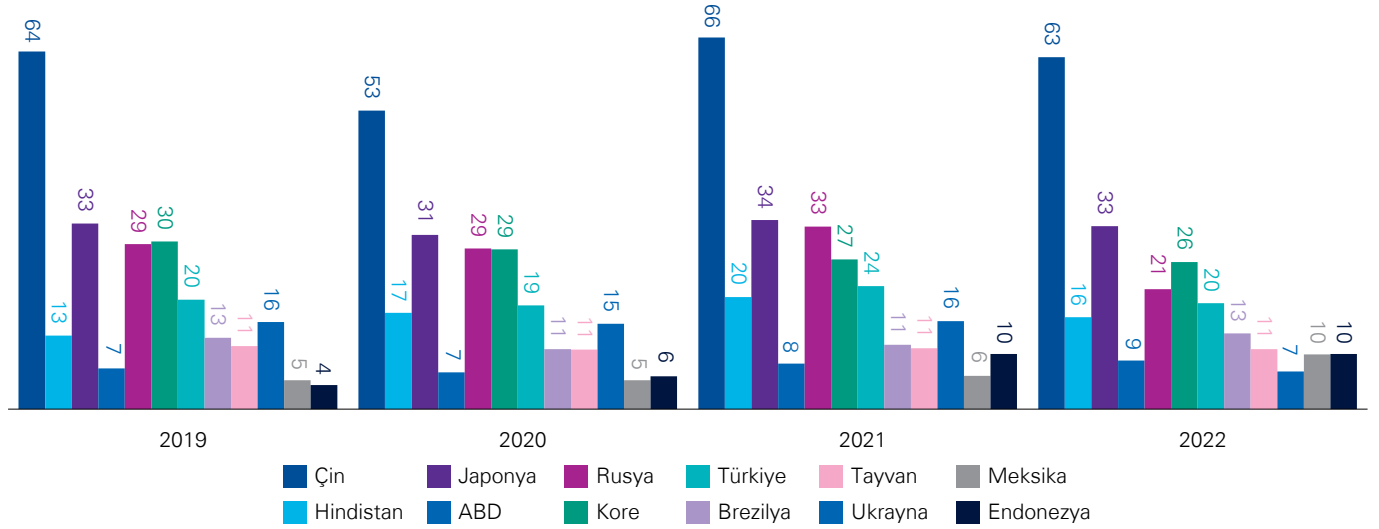

3. Türk Çelik Sektörü Dış Ticaret

3.1. İhracat:

Türk çelik sektörü 2022 yılını ana pazarlarımız olan AB ve ABD'de resesyon beklentileri ile talebin düşmesi, artan enerji maliyetlerinin baskısıyla rekabet gücümüzdeki daralma, Rusya-Ukrayna savaşının küresel etkileri ile ihracatta ton bazında yüzde 17.6 azalışla 19.7 milyon ton, değerinde ise yüzde 5.8 düşüşle 21.1 milyar dolar ile kapattı.

Ülkeler ve İhracat Tutarları (Milyon Ton):

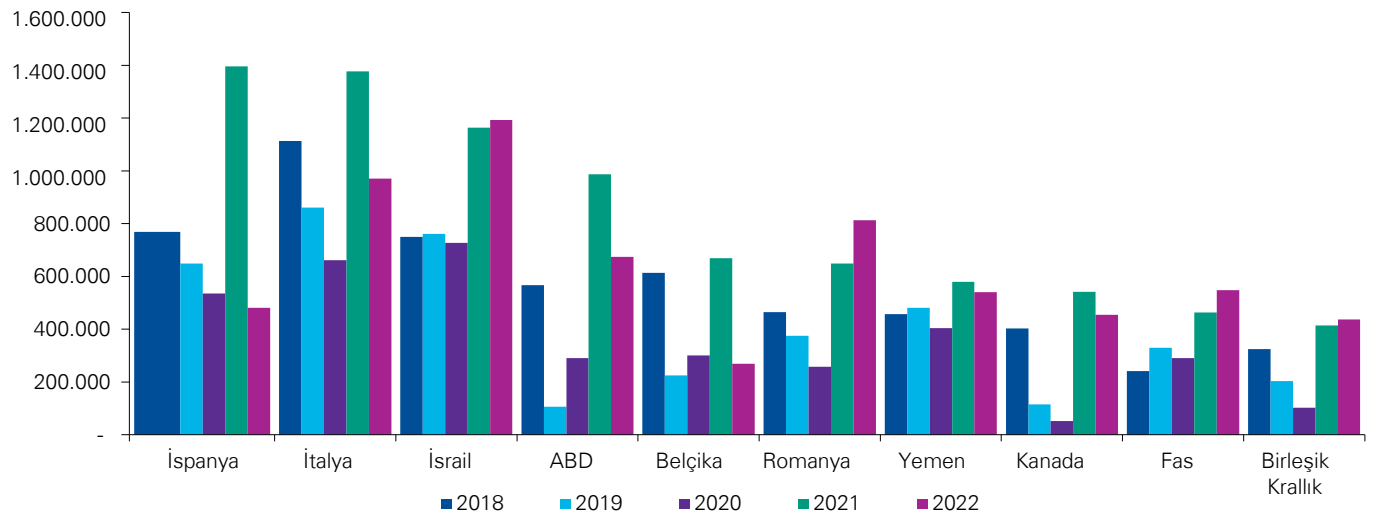
Kaynak: ITC Trademap

Küresel çelik sektörü ihracat sıralamasında (ABD Doları cinsinden), Türkiye 2022 yılında da ilk 5 içerisinde yer almaya devam etmektedir.

2022 yılında bir önceki seneye kıyasla Avrupa Birliği ülkelerine gerçekleşen ihracat büyük oranda düşmüştür.

Başta İspanya olmak üzere Belçika ve İtalya'ya yapılan çelik ihracatında sırasıyla %66, %60 ve %30 oranında daralma gözlemlenmiştir. Toplamda AB'ye ihracatımız ton bazında önceki yıla göre %31 geriledi. Avrupa ülkelerinin yanı sıra Türkiye'den Amerika'ya gerçekleştirilen ihracat da geçtiğimiz seneye kıyasla %39 oranında azalmıştır.

Türkiye'nin Ülke Bazında Çelik İhracatı (Bin ABD Doları):

Kaynak: ITC Trademap

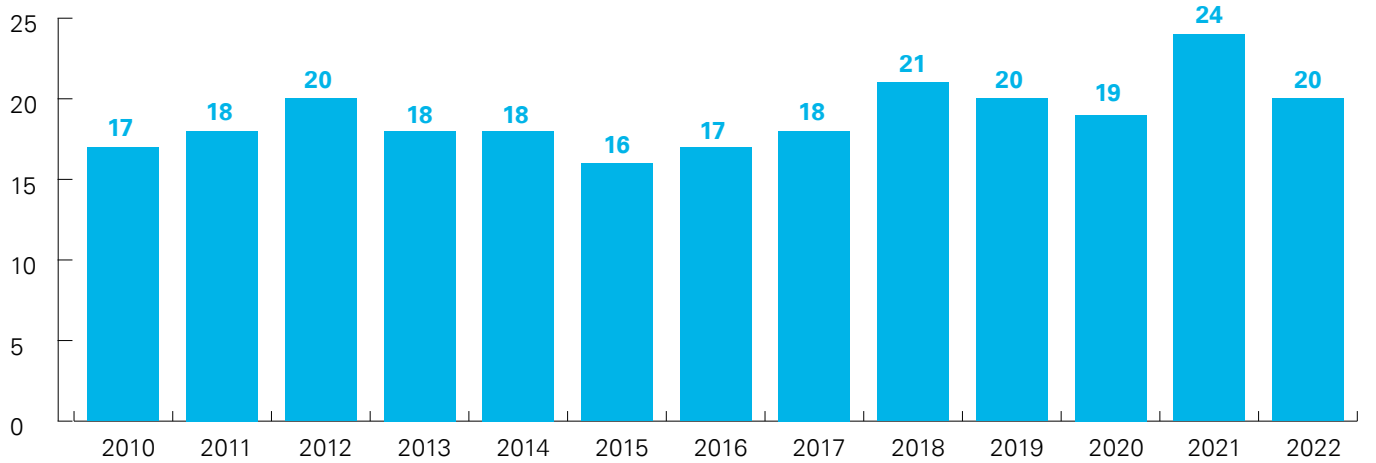
2022 yılı ihracatımızın artış gösterdiği ülkeler incelendiğinde Romanya'nın %25.1 artış ve 812.3 milyon dolar ihracat ile ilk sırada yer aldığı görüldü. 2022 de Romanya Türk çelik üreticilerinin en büyük ikinci pazarı olmuştur. Bu ülkeyi %18.2'lik artış ile Fas ve ardında %5.5 artış ile Birleşik Krallık takip etti.

2021 yılında %10'luk pay ile ülke ihracatına en çok katkı sağlayan üçüncü sektör olan çelik endüstrisi, rekabet gücünün azalması ve ana pazarlarındaki daralma nedeniyle performansında düşüş yaşadı ve Türkiye ihracat sıralamasında dördüncülüğe geriledi.

2022 yılında Türkiye'nin ihracat sektör sıralamasında; kimya, otomotiv, hazır giyim, çelik ve elektroniğin dahil olduğu ilk beş sanayiden yalnızca çeliğin ihracatı düştü.

Son birkaç yıldır devam eden Uzak Doğu pazarındaki etkimiz 2022 yılında zayıflayan rekabet gücümüz nedeni ile önemli ölçüde geriledi. Çin Hindistan, Japonya, Kore'nin ucuz malzeme temin edebiliyorlar ve biz rekabet gücümüzü kaybettiğimiz için o bölgelerde oldukça Pazar kaybı yaşadık.

Türkiye Ham Çelik İhracat Miktarı (milyon ton):

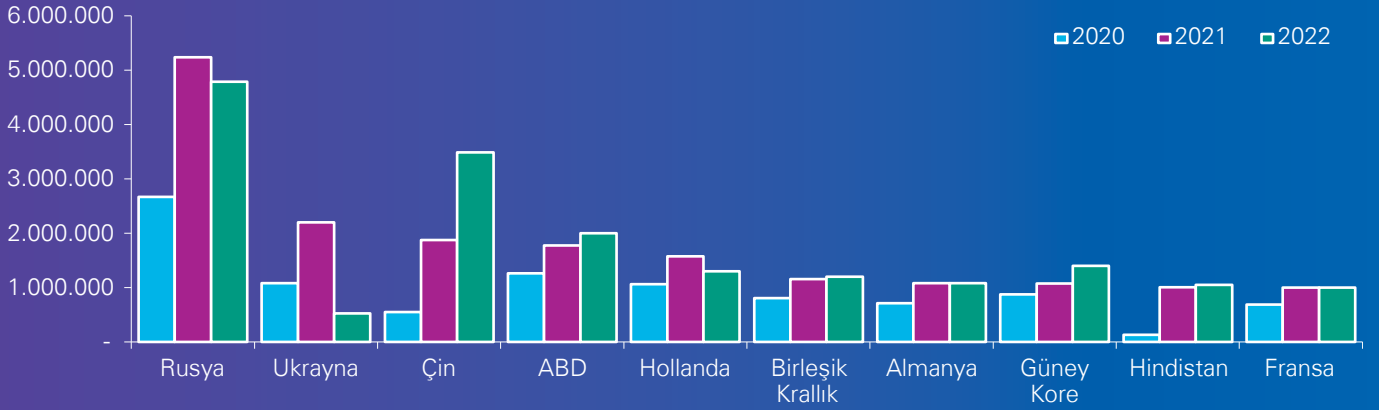
Kaynak: TÇÜD

3.2. İthalat:

Türkiye'nin çelik üretiminde büyük önem taşıyan demir cevheri, kömür ve hurda gibi ham maddelerin yerli kaynaklardan sağlanamaması Türkiye'nin ithalata olan bağımlılığını kalıcı hale getiren etmenlerdendir. Türkiye demir-çelik sektörünün hammadde olarak kullandığı demir cevheri ile hurdanın %70'ine yakını ithalat ile karşılanırken taş kömürünün neredeyse tamamı ithalat ile sağlanmaktadır. Sektörün dış ticaretine ham maddeden bağımsız bakıldığında Türkiye ticaret fazlası vermekteyken ham madde dahilken net ithalatçı konumunda olduğu görülmektedir.

2022 yılında, Avrupa ve ABD'nin Rusya'ya karşı uyguladığı ambargolar sonucu bu pazarlardaki kaybını telafi etmek isteyen Rusya rekabet etmesi zor seviyede düşük fiyatlar ile başka pazarlara yönelmiştir. Bu esnada Rus çeliği Türkiye pazarında yine önemli pay almıştır. Ayrıca yurt dışı pazarlarımızda da önemli rakip olmuştur. Rusya dahil olmak üzere Çin, Hindistan, İran gibi ülkelerin dumpingli fiyatlar ile Türkiye'ye satış yapması 2022 yılındaki Türkiye çelik ithalat miktarının ve çelik ürünleri dış ticaretindeki açığın büyümesine sebep oldu.

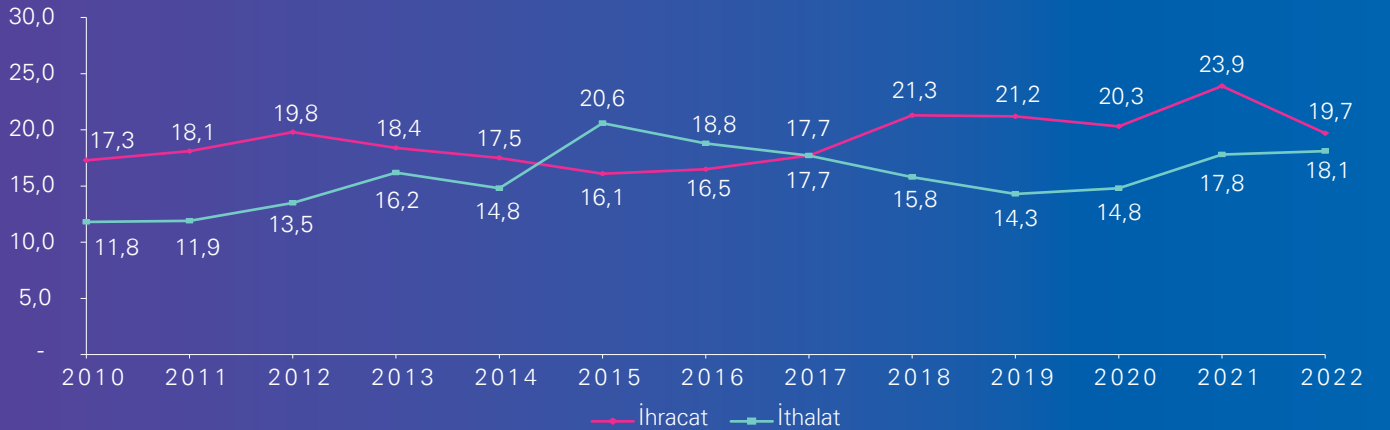
Türkiye'nin Ülke Bazında Çelik İthalatı (Bin ABD Doları):

Kaynak: ITC Trademap

2021 yılına kadar son 10 yıldır Avrupa ve Türkiye arasındaki ticaret açığının önemli ölçüde kapandığı gözlemlenmektedir. 2021 yılında Türkiye'nin Avrupa özelindeki ticaret fazlası %25 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılına gelindiğinde ise Türkiye %3.3 ticaret açığı vermiştir.

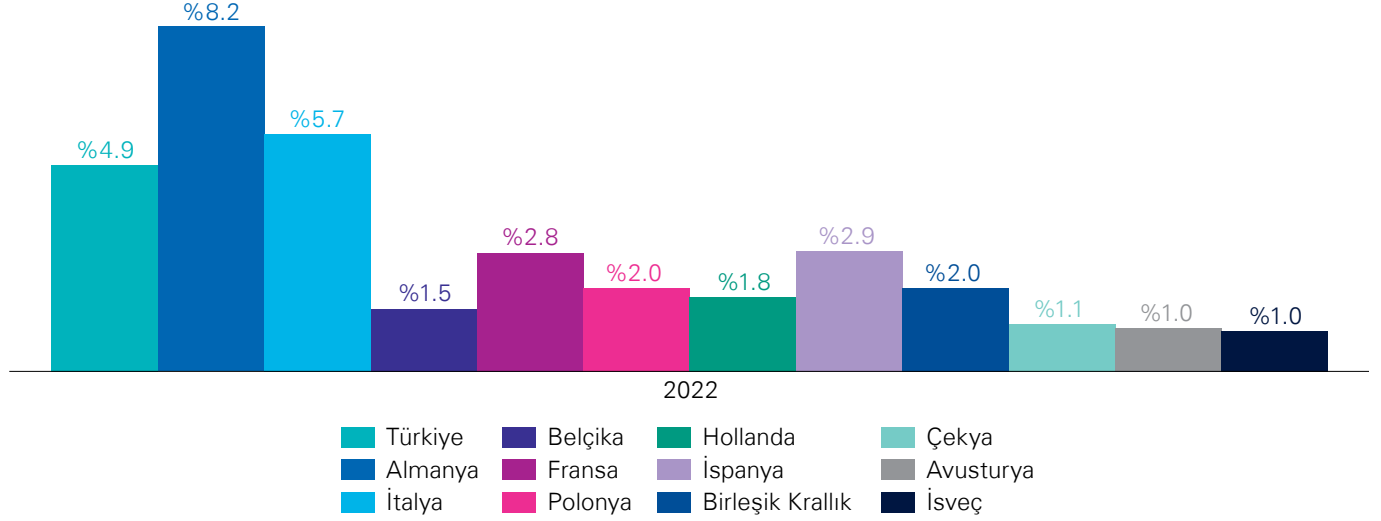
Türkiye Toplam Çelik İhracat ve İthalatı (Milyon Ton):

Kaynak: ITC Trademap

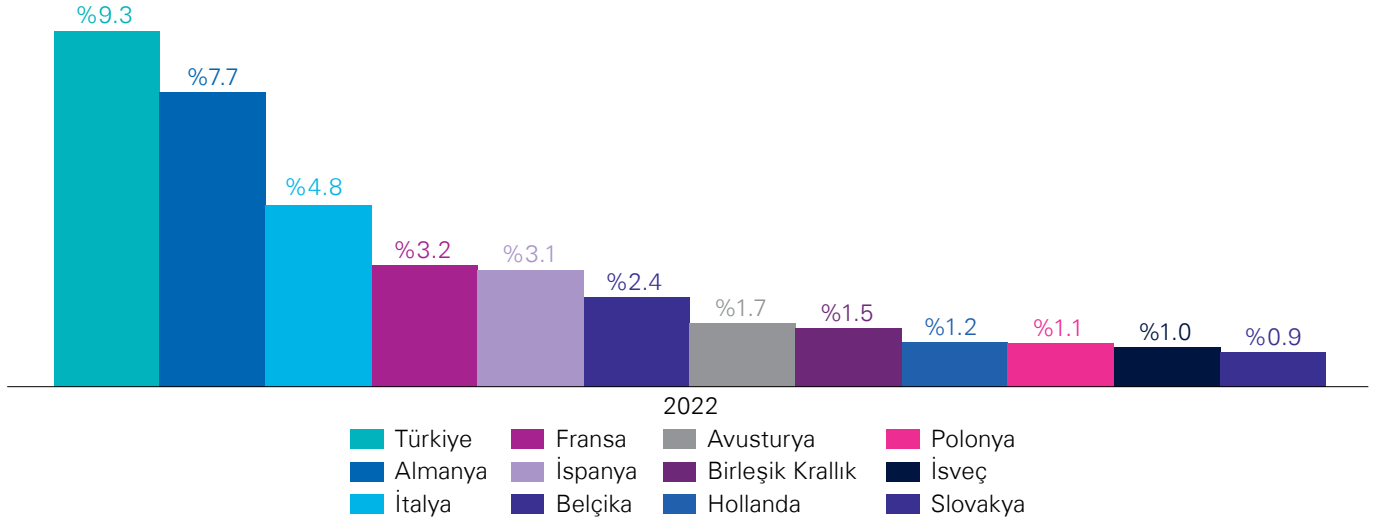
2022 yılında, 2021 yılına kıyasla ihracat, miktar itibariyle %17.6 azalışla 19.7 milyon ton, değer itibariyle %5.8 azalışla 21.1 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. 2022 yılında ithalat, bir önceki yıla göre, miktar yönünden %3.6 azalışla 14.8 milyon ton, değer yönünden ise %8.5 yükselişle 15.6 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

Türkiye ve Bazı Avrupa Ülkeleri'nin Dünya İthalat Değerine Göre İthalat Payları

Kaynak: Euromonitor

Türkiye ve Bazı Avrupa Ülkeleri'nin Dünya İhracat Değerine Göre İhracat Payları

Kaynak: Euromonitor

4. Türkiye’de Çelik Tüketimi

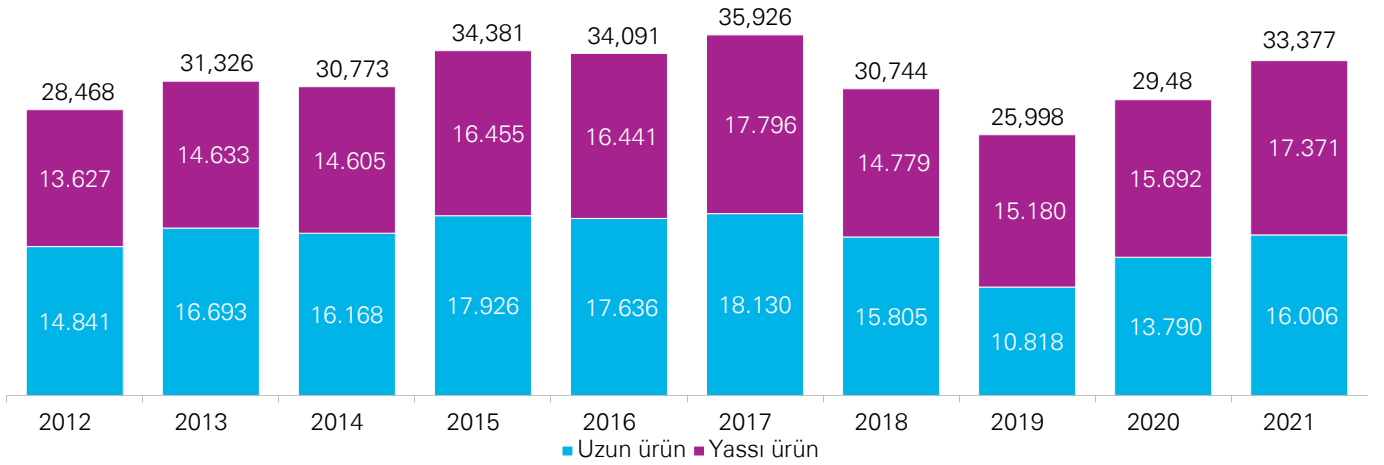
2021 yılına kıyasla; 2022 yılında çelik tüketim hacminde %2.4 oranında bir düşüş gerçekleşmiştir. Bunu tetikleyen unsurlar arasında Rusya – Ukrayna savaşının küresel yansımaları, tedarik zincirindeki kesintiler ve enerji krizinin olumsuz etkilerine bağlı olarak imalat sanayindeki düşüş, talepteki gerileme ve inşaat sektörü aktivitesinin durgun geçmesi bulunmaktadır.

2022 yılında, Türkiye’nin çelik tüketiminin yaklaşık yarısını oluşturan uzun çelik ihtiyacının neredeyse tamamı yurt içi üretimle karşılanırken, yassı çelik ihtiyacının %50’si ithalat yoluyla sağlanmıştır. Türkiye’nin yassı çelik üretimi için yeterli kapasitesi bulunmasına rağmen son yıllarda Çin’den ve Rusya’dan yapılan ithalatların artması dikkat çekicidir. Atıl kapasiteye sebep olan bu durum, çelik sektöründeki dış ticaret dengesi adına önemli bir tehdit oluşturmaya devam etmektedir.

Yassı çelik ithalatındaki artışta Dahilde İşleme Rejimi de önemli bir itici güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Dahilde İşleme Rejimi, ihracat yapan firmalar tarafından ihrac ürünleri üretmek için gerekli olan ve ithal edilen, bu yüzden de ithali gümrük vergisine tabi ham madde ya da girdilere gümrük muafiyeti getiren bir ihracatı teşvik sistemidir.

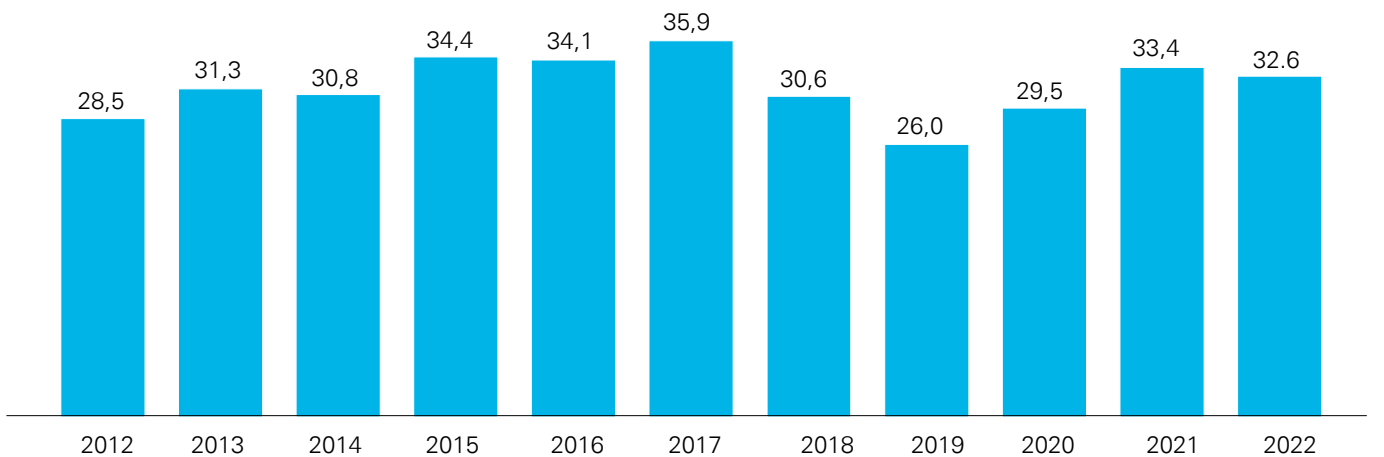
Gelecek yıllarda yassı ürün ithalatını azaltmak ve Türkiye’de yassı ürün üretimini teşvik etmek adına ithalat vergileri üzerine ithalat rejimi kararında değişiklik beklenmektedir. Mayıs 2023 tarihinde İthalat Rejimi Kararında revize edilen bazı yassı çelik ürünlerine uygulanan ithalat vergilerinin yassı ürün ithalatının gerilemesi ve yurt içi üretimin artması yönünde olumlu bir gelişme olması beklenmektedir.

Türkiye’de Çelik Tüketimi (Bin Ton)

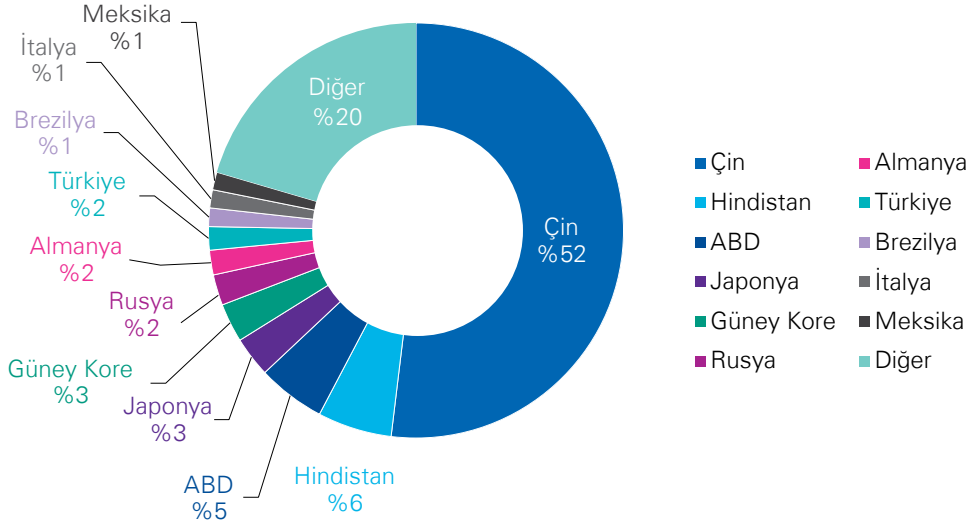
Kaynak: TÇÜD

Türkiye’de Çelik Tüketimi (Milyon Ton)

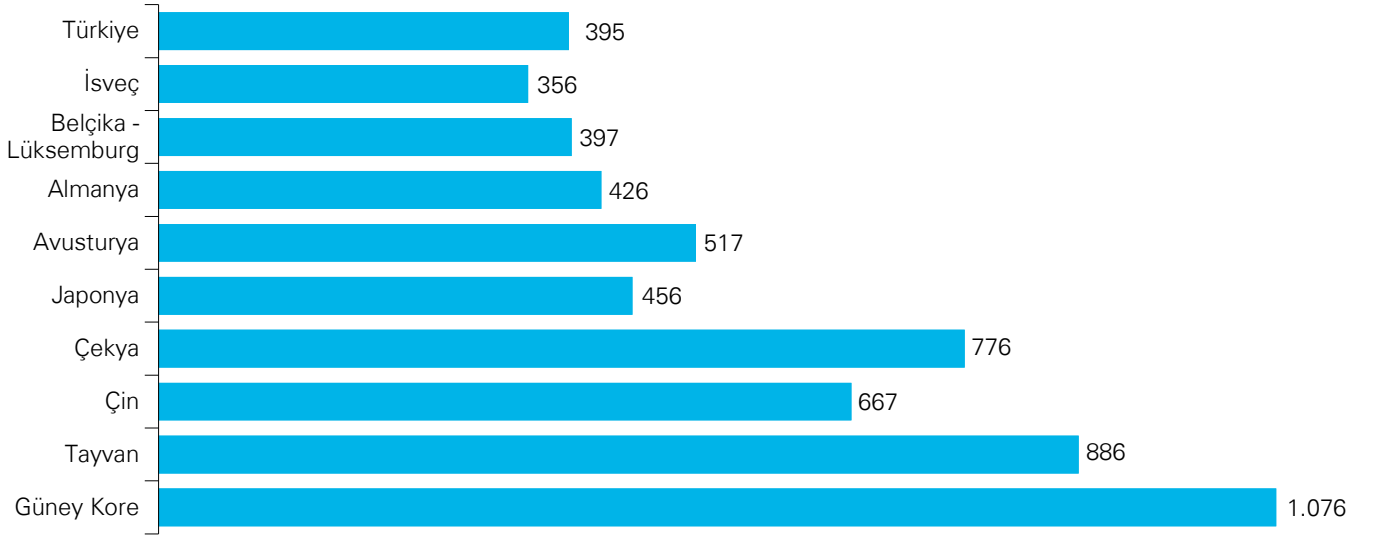
Kaynak: Çelik İhracatçılar Birliği

Küresel Çelik Tüketiminin Dağılımı, 2021 (%)

Kaynak: Worldsteel

Kişi Başı Çelik Tüketimi, 2021 (kg):

Kaynak: Worldsteel

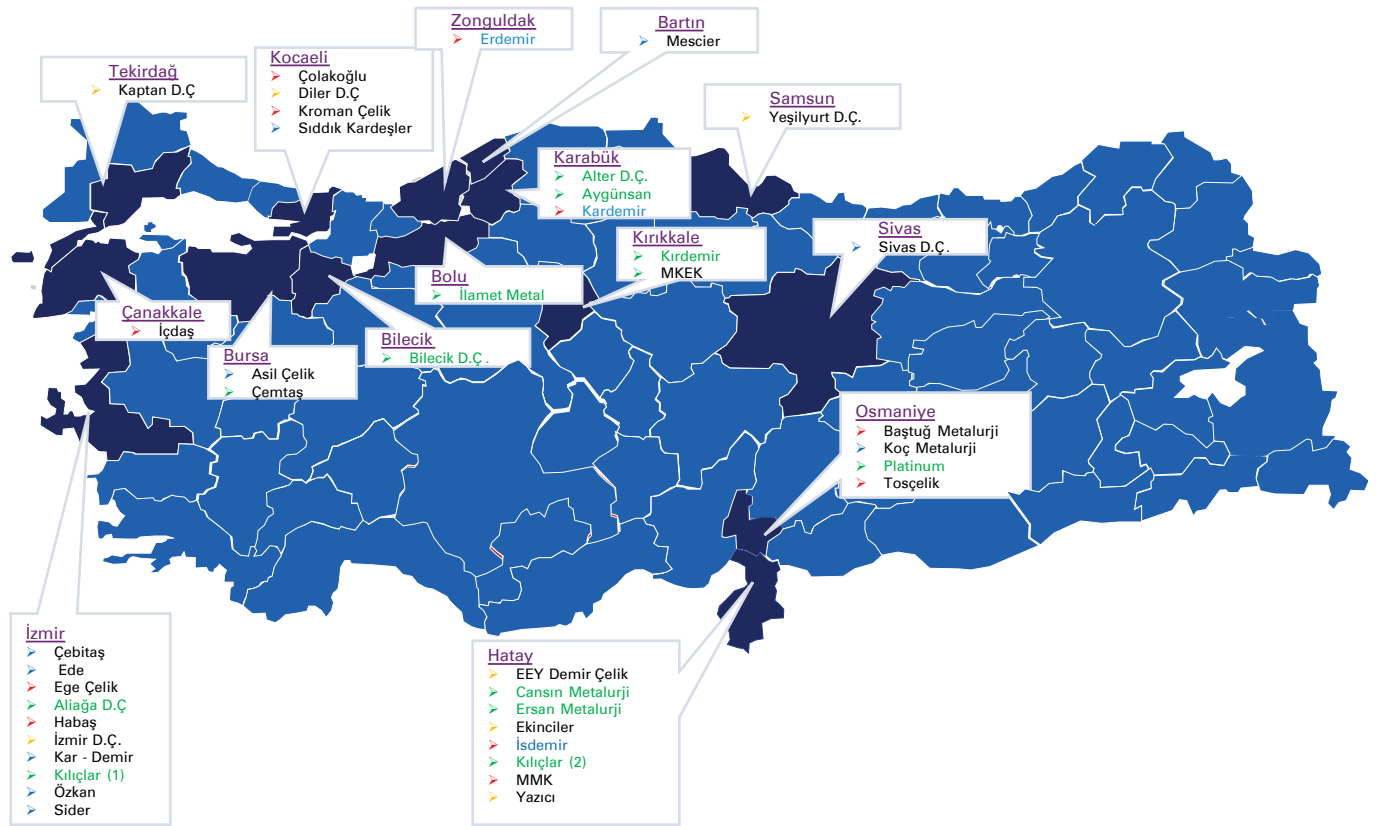

5. Kapasite ve KKO

Türkiye, 2021 yılı itibarıyla yaklaşık 54 milyon ton çelik üretim kapasitesine ulaşmıştır. Dünyadaki kapasite kullanım oranı aynı yılda %80 seviyesindeyken, Türkiye bu oranın gerisinde kalarak %75'lik bir kullanım oranına erişmiştir. Bu farkın ana nedenlerinden biri de korumacı politikaları ile gelişmiş ülkelerin ithalatı zorlaştırması ve bunun sonucunda Türkiye'nin açık ve cazip bir pazar konuma gelmesidir. 2022 yılında Türkiye'de çelik üretimi düşüşüne ve buna bağlı olarak kapasite kullanım oranlarındaki düşüşe temel olarak Ukrayna'daki savaşın küresel yansımaları haricinde Rusya, Çin, Hindistan, İran gibi ülkelerin uluslararası fiyatların altında ülkemize çelik ithalatı yapması sonucu iç piyasayı baskı altına alması ve yerli üretimin bu fiyatlarla rekabet edememesi sebep olmuştur.

Sektör temsilcilerinden gelen bilgilere göre önümüzdeki 2 yıl içerisinde yapılması planlanan yeni yatırımlar ile üretim kapasitesinin 65 milyon tona çıkarılması öngörülmüştür.

41 Ham Çelik Üretim Tesisi (*)

3 Entegre Tesis (BOF)

27 Elektrik Ark Ocağı (EF)

11 İndüksiyon Ocağı (IF)

(*) Tesislerin renkleri üretim teknolojilerini göstermekte
Kapasiteler

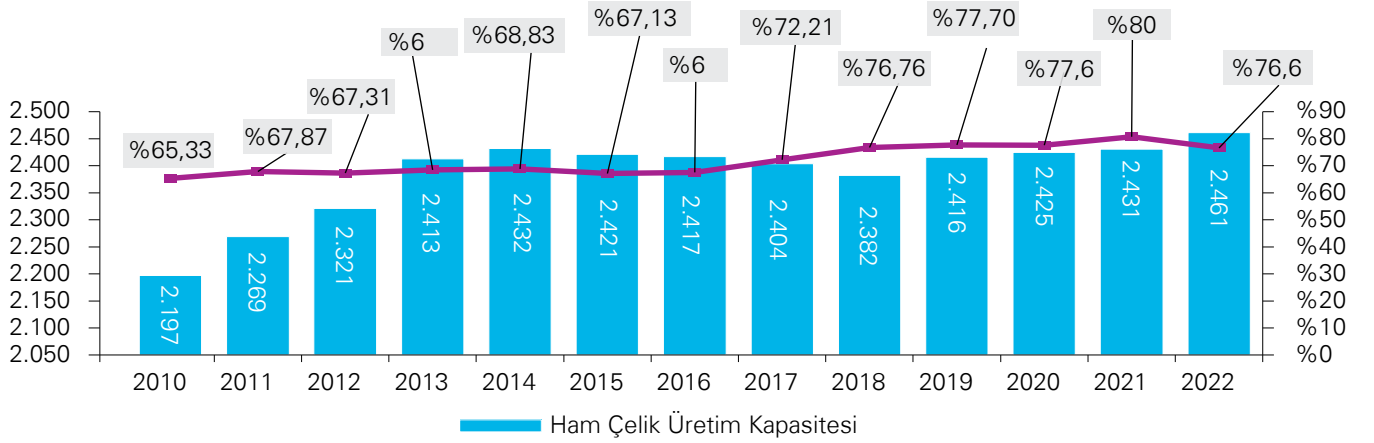
- 50.000 – 500.000
- 501.000 – 1.000.000
- 1.000.001 – 2.000.000
- 2.000.001 Ve Üzeri

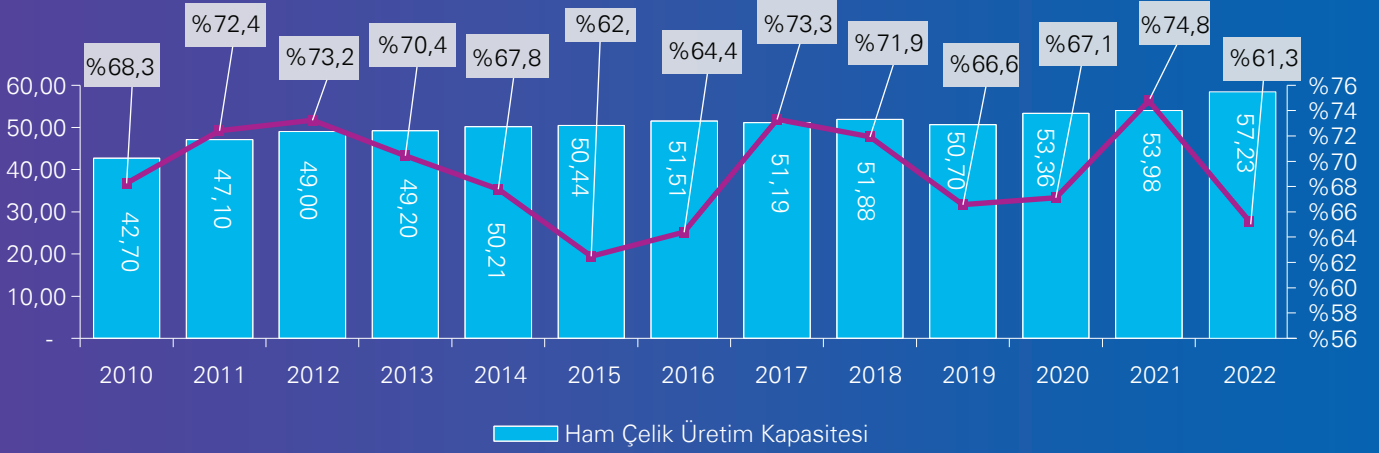
Türkiye Çelik Üreticileri derneği verilerine göre, Türkiye’de 41 ham çelik üretim tesisi bulunmaktadır. Karabük’de Kardemir, Zonguldak’da Erdemir ve Hatay’da İsdemir olmak üzere 3 Entegre Tesis (BOF), 27 Elektrik Ark Ocağı (EF) ve 11 İndüksiyon Ocağı (IF) bulunmaktadır. Türkiye’deki bölgelere dağılmış bir şekilde farklı üretim kapasite değerlerine sahip üretim tesisleri bulunmaktadır. Yukarıda belirtilen değer aralıkları farklı bölgelerdeki üretim kapasitelerine göre ilgili renkler ile eşleştirilmiştir.

Dünya Ham Çelik Üretim Kapasitesi ve Kapasite Kullanım Oranları (Milyon Metrik Ton, %):

Kaynak: OECD ve Worldsteel

Türkiye Ham Çelik Üretim Kapasitesi ve Kapasite Kullanım Oranları (milyon metrik ton, %):

Kaynak: OECD ve Worldsteel

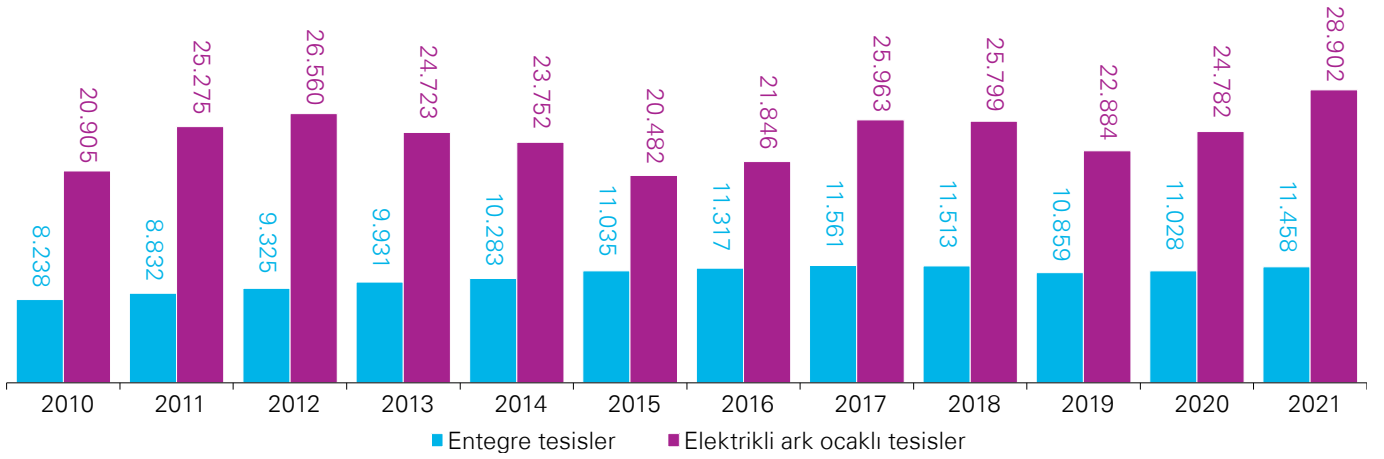

6. Üretim Türü ve Maliyet Bileşenleri

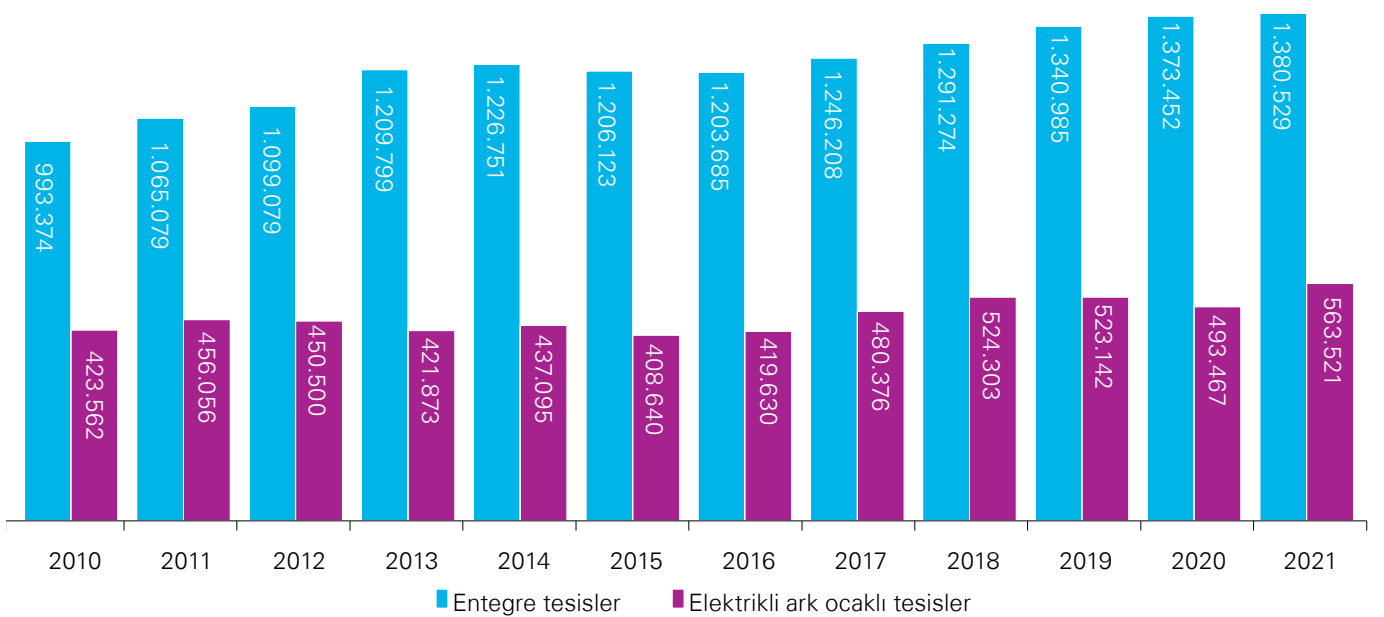
Toplam ham çelik üretimimizin yaklaşık %72'si elektrikli ark ocaklı tesislerden elde edilmekteyken üretimin geri kalanı ise entegre tesisler tarafından gerçekleştirilmektedir. Dünya geneline baktığımızda Türkiye'deki durumun aksine, ülkeler çoğunluk olarak entegre tesislerde ham çelik üretimine öncelik vermiştir. Ülkemizde ağırlıklı olarak elektrikli ark ocağı tesisi yatırımı yapılmasının temel nedenlerinden biri entegre tesislere kıyasla yatırım maliyetinin daha düşük olması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye Üretim Türüne Göre Ham Çelik Üretimi (Bin Ton):

Kaynak: Worldsteel

Dünya Üretim Türüne Göre Ham Çelik Üretimi (Bin Ton):

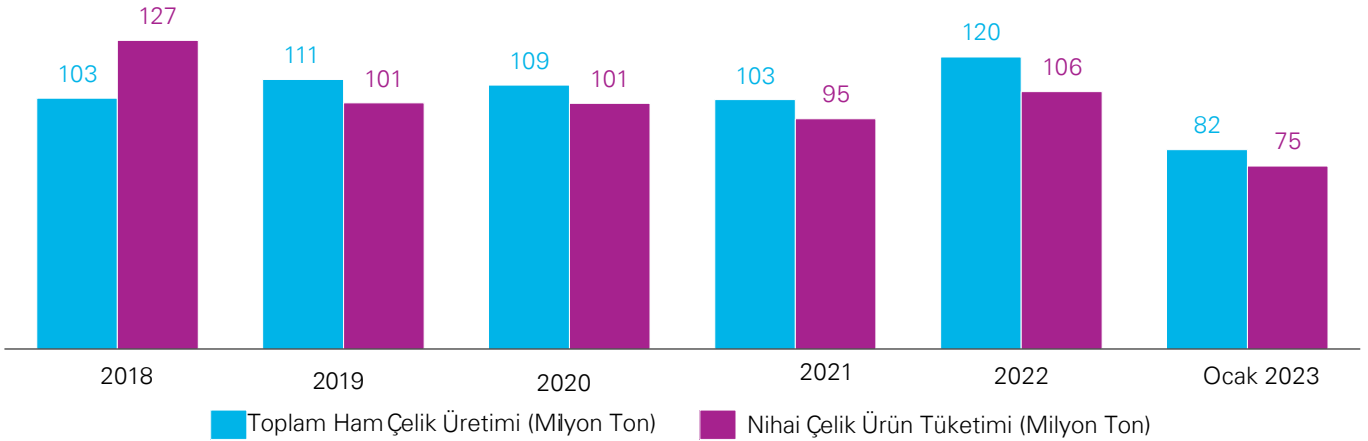
Kaynak: Worldsteel

Demir çelik sektöründe kullanılan malzemelerin büyük çoğunluğu ithalat yoluyla elde edilmektedir. Elektrik Ark Ocaklı kuruluşlarda ham madde olarak kullanılan hurdanın yüzde 70'lik bir bölümü ABD, Rusya, Ukrayna ve AB ülkelerinden sağlanmaktadır. Nitekim bu durum sektörde ciddi bir dış ticaret açığı yaratmaktadır. Benzer şekilde entegre tesislerde ham madde olarak kullanılan taş kömürünün ve demir cevherinin de önemli bir kısmı ithal edilmektedir.

Hindistan

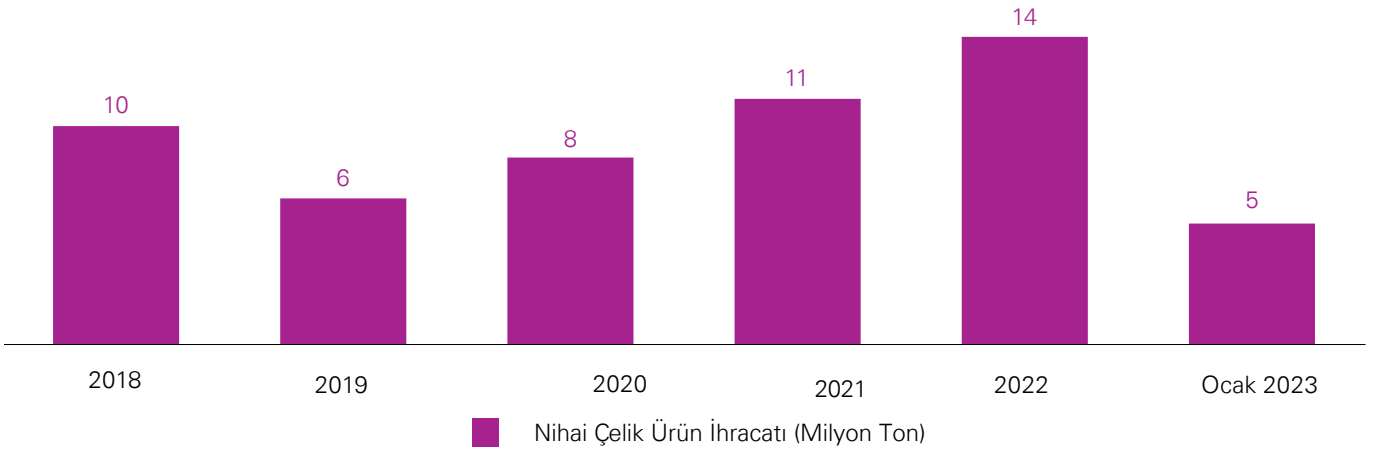
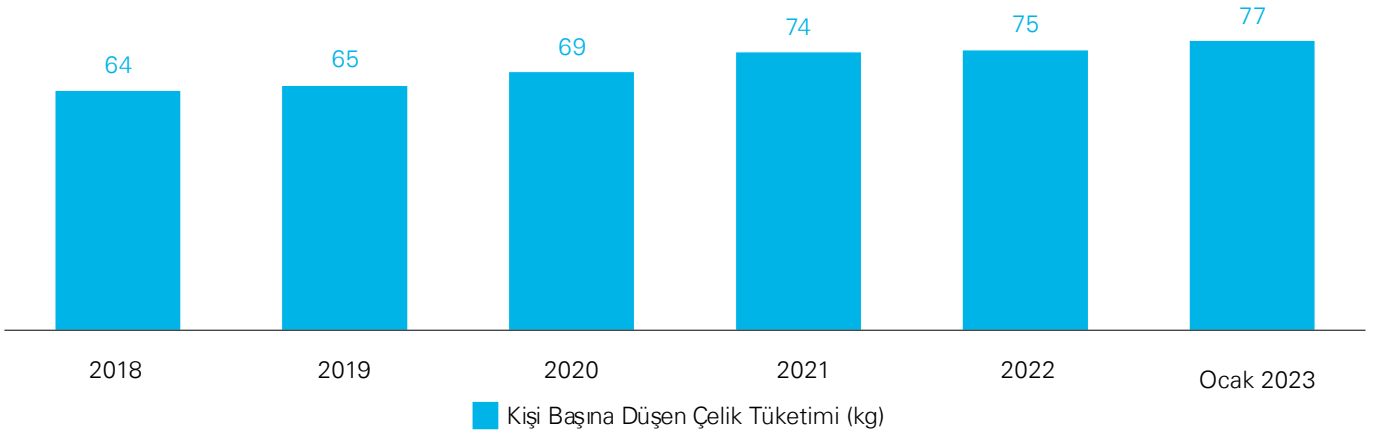
Hindistan çelik sektörü son yıllarda demir cevheri kaynakları, uygun maliyetli işgücü ve teşvikler gibi etkenler kaynaklı önemli bir büyüme kaydetmiştir. Sektörün önümüzdeki yıllarda, nispeten düşük, kişi başına düşen çelik tüketimi ve artan altyapı inşaatı ve gelişen otomobil ve demiryolları sektörleri sayesinde tüketimde beklenen artış nedeniyle, yukarı yönlü gidişatını sürdürmesi beklenmektedir.

Hindistan Çelik Bakanlığı'nın sağladığı ön veriler, Hindistan'ın 2022 yılında yaklaşık 124.5 milyon ton ham çelik ürettiğini, işlenmiş çelik üretiminin ise 117.8 milyon ton olduğunu göstermektedir. 2023 yılında ham çelik üretiminin yaklaşık %8 büyüme ile 134 milyon tona, nihai üretimin ise 127-128 milyon tona ulaşmasını beklenmektedir.

Hindistan, Make in India gibi politika girişimleri yoluyla bir üretim santrali olmaya çalışırken, çeşitli sektörlerin çıktısına bağımlılığı göz önüne alındığında, çelik endüstrisi önemli bir odak alanı olarak ortaya çıkmıştır. Hem endüstri hem de ülkenin ihracat üretim kapasitesi, Hindistan'ın elverişli çelik ticaret dengesini yeniden kazanmasına yardımcı olma potansiyeline sahiptir.

Aslında Hindistan'ın başarısının arkasında sadece ham maddeye erişim kolaylığı değil, politika girişimleri yoluyla bir üretim santrali olmaya çalışması da bulunmaktadır. Örneğin devlete bağlı bir platform olan Hindistan Çelik Araştırma ve Teknoloji Misyonu çerçevesinde, demir çelik sektörü için son teknolojiler geliştirilmekte ve bu kapsamda yapılan tüm araştırmalar, sektörün üretim hedefleri ile paralel ilerlemektedir. Yine hükümetin Üretim Bağlantılı Teşvik planı, şirketlere yerel birimlerde üretilen ürünlerin artan satışlarında teşvikler vermek için performansa bağlı bir teşvik mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır. Ek olarak 2017 yılında yayımlanan ulusal çelik politikası ile devlet, yeşil çelik üretimini teşvik ederek sektörün hedeflerini belirlemektedir.

Global ve önde gelen bir derecelendirme kuruluşu tarafından hazırlanan raporda ise, Hindistan'ın 2025 yılına kadar dünyanın en büyük ikinci çelik üreticisi olacağı öngörülmektedir. Hindistan hükümetinin altyapı geliştirmeye odaklanması ve sektöre yoğun yatırım yapma planlarının, sektörün büyümesine daha fazla ivme kazandırması beklenmektedir.

Sektördeki son gelişmeler incelendiğinde, Hintli çelik üreticilerinin giderek daha fazla yenilik ve çeşitlendirmeye odaklandığı görülmektedir. Hint Çelik Sektörü, karbon emisyonlarını azaltmaya ve döngüsel ekonomi ilkelerini benimsemeye artan bir vurgu yaparak, yeşil teknolojileri ve sürdürülebilir uygulamaları benimsemektedir.

Rekabet avantajı boyutlarında, talep yoğunluğu çerçevesinde 2030 yılına kadar neredeyse 100 mn ton artış ile çelik tüketiminin 230 mn tona çıkması beklenen Hindistan'ın, piyasa konsolidasyonu ve hareketlenen yatırım ortamı ile birlikte uzun vadede dünyanın en büyük çelik üreticisi olması beklenmektedir. Özellikle yüksek enerji maliyetlerinin Türk çelik üreticilerinin rekabet gücünü engellediği bir dönemde, en büyük rakiplerden Hindistan'ın vergileri kaldırması endişe yaratmaktadır. Hindistan'ın küresel pazarlara daha düşük fiyatlarla girmesi durumunda bunun Türk çelik fiyatlandırmasını olumsuz etkilemesi bekleniyor.

Her iki ülke de Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Güneydoğu Asya da dahil olmak üzere aynı pazarların çoğuna çelik ürünleri ihraç etmektedir. Sonuç olarak, Hintli ve Türk çelik üreticileri arasında bu pazarlara çelik ürünleri tedarik etme noktasında rekabet oluşmaktadır. Bununla birlikte, her iki ülkenin de çeliğe yönelik önemli bir iç talebi olduğunu da dikkate alınırsa bu doğrultuda rekabetin şiddetinin azalabileceğini belirtmek gerekir. Türk Çelik Üreticileri Birliği, Türkiye çelik fiyatlandırmasının düşük talep ve yüksek enerji maliyetlerinin baskısı altında olduğunu belirterek, Hindistan'ın küresel pazarlara daha düşük fiyatlarla girmesi durumunda bunun Türk çelik fiyatlandırmasını etkileyeceğini belirtmiştir.

İletişim:

Burak Yıldırım

Metal & Maden
Sektör Lideri
Şirket Ortağı,
burakyildirim@kpmg.com

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Clients & Markets
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

İş Kuleleri Kule 3 Kat 1-9
34330 Levent İstanbul
T : +90 212 316 6000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah. Ufuk
Üniversitesi ad. 1445 Sok. No:2 Kat:13
Çukurambar 06550 Ankara
T: +90 312 491 7231

İzmir

Folkart Towers Adalet Mah. Manas Bulvarı
No:39 B Kule Kat: 35 Bayraklı 35530 İzmir
T : +90 232 464 2045

Bursa

Odunluk Mahallesi, Liman addesi,
Efe Towers, No:11/B, 9-10
Nilüfer / Bursar
T : +90 232 464 2045

kpmg.com.tr
kpmgvergi.com

© 2023 KPMG Yönetim Danışmanlığı A.Ş., şirket üyelerinin sorumluluğu sundukları garantiyle sınırlı özel bir İngiliz şirketi olan KPMG International Limited ile ilişkili bağımsız şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonuna üye bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır.

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG adı ve KPMG logosu, bağımsız üye şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonun lisansı altında tescilli ticari markalardır. KPMG International Limited ve ilişkili kuruluşları müşterilere herhangi bir hizmet sunmamaktadır. © 2022 KPMG Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., şirket üyelerinin sorumluluğu sundukları garantiyle sınırlı özel bir İngiliz şirketi olan KPMG International Limited ile ilişkili bağımsız şirketlerden oluşan KPMG küresel organizasyonuna üye bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır.